

Ghid de bunăstare pentru întreținerea, îngrijirea, antrenamentul și folosirea cailor

Acest ghid a fost creat în anii 2018/2019 de către grupul inițiativei voluntare aflat sub conducerea platformei Uniunii Europene pentru bunăstarea animalelor. Metodele exprimate în acest ghid nu prezintă neapărat în termeni legali poziția oficială a Comisiei Europene.

Acest ghid prezintă practicile potrivite pentru întreținerea, îngrijirea, antrenamentul și folosirea cailor. Nu este menit să înlocuiască, contrazică sau să pună sub semnul întrebării legislația în vigoare, sau orice alt statut, ghid sau recomandare.

Imaginile sunt folosite în acest document pentru a ilustra unele din condițiile descrise. Nu trebuie să se considere unica soluție pentru situațiile prezentate.

Fotografiile folosite în acest document au fost puse la dispoziție de către:

Fotografia nr. 2: Direcția generală pentru Bunăstarea Animalelor și Medicație Veterinară – Ministerul Sănătății din Italia

Fotografiile nr. 8, 12 și 15: Janne Winther Christensen

Fotografiile din anexa 2: Sursa AWIN, 2015. Protocolul de evaluare a bunăstării cailor AWIN
Doi: 10.13130/AWIN HORSES 2015

Alte fotografii: Birte Broberg

Număr de referință: DOC/12480/2019 Rev.1

Conținut

1. **INTRODUCERE**
2. **SCOP**
3. **CARACTERISTICI BIOLOGICE ȘI COMPORTAMENT**
 - 3.1 **Origini**
 - 3.2 **Simțul vizual**
 - 3.3 **Reacția de fugă**
 - 3.4 **Auz**
 - 3.5 **Interacțiunea socială și comportamentul de confort**
 - 3.6 **Căutarea hranei și necesitatea de mișcare**
 - 3.7 **Comportament anormal**
4. **CONTACTUL CU ALȚI CAI**
5. **CAZAREA**
 - 5.1 **Aspecte generale**
 - 5.2 **Grajduri – interioare**
 - 5.2.1 **Boxe individuale**
 - 5.2.2 **Sisteme de adăpostire în grup**
 - 5.2.3 **Sisteme de adăpostire prin legare / la stănoagă**
 - 5.3 **Climatul interior**
 - 5.4 **Lumina**
 - 5.5 **Zgomotul**
6. **Exercițiul în aer liber**
 - 6.1 **Adăposturi**
 - 6.2 **Pășune / padocuri exterioare**

7. ÎNGRIJIREA

7.1 Cunoștințe generale

7.2 Identificarea și înregistrarea

7.3 Inspecția

7.4 Boli infecțioase și siguranța biologică

- 7.4.1 Prevenția și răspândirea bolilor infecțioase
- 7.4.2 Limitarea răspândirii focarelor de boli infecțioase la populația de cai

7.5 Asistența medicală veterinară și medicația

7.6 Tratamente de rutină pentru menținerea sănătății animalului

- 7.6.1 Vaccinarea
- 7.6.2 Programul de monitorizare al bolilor endoparazitare
- 7.6.3 Îngrijirea copitelor
- 7.6.4 Îngrijirea danturii

7.7 Hrana

7.8 Apa

8. MANIPULAREA ȘI ANTRENAMENTUL

9. DOPAJUL

10. ECHIPAMENTUL

- 10.1 Șei, harnașamente etc.**
- 10.2 Echipament mecanic**
- 10.3 Echipament de constrângere**
- 10.4 Păturile**

11. CAII DE MUNCĂ

12. CAII DE SPORT, AGREMENT ȘI TURISM

- 12.1 Cai de sport**
- 12.2 Cai de turism**
- 12.3 Cai de trăsură**

13. MUTILAREA ȘI TUNDEREA

- 13.1 Tăierea cozii, tunderea, tăierea tendoanelor cozii**
- 13.2 Alte tipuri de mutilare**

14. REPRODUCȚIA

14.1 Reproducția responsabilă

14.2 Metode de reproducție

14.3 Fătarea și înțarcarea

15. EVALUAREA BUNĂSTĂRII CAILOR

16. MOTIVE PENTRU ÎNCETAREA DIN VIAȚĂ A ANIMALULUI

ANEXA 1

Glosar

ANEXA 2

Evaluarea stării corporale

1. Introducere

În anul 2014, Comisia Europeană a avut o întâlnire pentru a discuta despre bunăstarea ecvideelor, întâlnire la care au participat atât reprezentanți ai statelor membre cât și părțile interesate din sectorul ecvin. Discuțiile din această întâlnire au arătat că există provocări cu privire la bunăstarea cailor în cadrul Uniunii Europene. În consecință, Organizația Mondială pentru Bunăstarea Animalelor și organizația Eurogroup pentru Animale au pregătit raportul “Înlăturarea ochelarilor de cal”, care prezintă provocările bunăstării cailor în detaliu.

Pe data de 14 martie 2017, Parlamentul European a adoptat o rezoluție privind deținerea responsabilă și îngrijirea corespunzătoare a ecvideelor. În această rezoluție Parlamentul European cere Comisiei Europene să elaboreze un Ghid European de Bune Practici în sectorul ecvideu, bazându-se pe ghidul deja existent.

OIE (Organizația Mondială pentru Sănătatea Animală) a atașat un capitol despre bunăstarea cailor de muncă la Codul de Sănătate a Animalului Terestru în luna mai a anului 2016.

Bazându-se pe informațiile deja expuse mai sus și pe principiul că orice animal trebuie să aibă parte de o “viață care merită trăită”, este necesar, în general, să se reducă cât mai mult experiențele negative ale animalelor și să li se creeze mediul propice pentru a experimenta experiențe pozitive. Acest ghid despre deținerea, antrenamentul și întreținerea cailor a fost creat pentru a ajuta în acest scop.

Caii sunt ținuți în multiple scopuri, cum ar fi pentru sport, concursuri, plăcere, turism, reproducție, terapie și pentru consumul de carne. Prevederile în vigoare privind deținerea și îngrijirea cailor diferă în statele membre ale UE. Ghidurile statelor membre UE au fost create de autoritățile competente sau de părțile interesate. Ghidurile comune UE sunt menite să ajute la sporirea bunăstării cailor pe întreg teritoriul Uniunii Europene.

Este dificil de estimat cu certitudine numărul cailor din UE. Cifrele pot fi disponibile, de exemplu, pentru reproducție, concursuri sau organizații de sporturi ecvidee. Când vine vorba de sectorul ecvid, unde nu există nicio organizație formală, cifrele sunt indisponibile sau incerte. Este estimat că populația cailor din cadrul Uniunii Europene variază între aproximativ 4 milioane până la aproximativ 7,7 milioane.

2. Scopul

Acest ghid se adresează fiecărui individ, atât profesioniști cât și amatori, care dețin unul sau mai mulți cai, care au cai în proprietatea lor sau este implicat în orice alt fel în deținerea, îngrijirea, antrenamentul și utilizarea cailor. Este responsabilitatea proprietarului sau a îngrijitorului a unuia sau mai mulți cai să fie informați cu privire la cerințele bunăstării cailor, și, în consecință să se ocupe de calul sau caii să într-o manieră corespunzătoare.

Cu toate că acest ghid este valabil în general pentru toate categoriile de cai, nu se adresează în mod specific cailor de muncă, întrucât aceștia sunt deja reprezentați în capitolul 7.12 al Codului de Sănătate al Animalului Terestru conceput de Organizația Mondială pentru Sănătatea Animală. Acest ghid nu se adresează măgarilor sau hibrizilor acestora, întrucât aceștia pot avea comportamente și nevoi diferite de cele ale cailor. (Vezi ghidul pentru practici de bunăstare pentru întreținerea, îngrijirea, antrenamentul și utilizarea măgarilor și hibrizilor acestora).

Acest ghid se adresează zonelor unde nu există o legislație europeană specifică cu privire la cai. Asta înseamnă că transportul; metodele de ucidere, inclusiv abatorizarea; identificarea și înregistrarea; problemele zootehnice și genealogice nu sunt adresate. De asemenea acest ghid nu se adresează cailor ținuți în libertate sau semi libertate.

În acest ghid termenul de “cal” se referă atât la cai cât și la ponei.

3. Caracteristicile biologice și comportamentul

3.1 Origini

Calul domestic din ziua de astăzi, calul Przewalski și alți cai ferali sau sălbatici cum ar fi tarpanul, acum deja dispărut, împart un strămoș comun. Cunoștințele despre comportamentul natural al calului derivă parțial din studiile făcute pe caii Przewalski reintroduși în habitatul lor natural, dar în mare parte din studii făcute pe caii ferali – descendenți ai cailor domestici care au scăpat liberi și care trăiesc în condiții naturale sau semi naturale cu minimă intervenție umană sau chiar total fără aceasta.

Fotografia 1. Cunoștințele despre comportamentul natural al cailor derivă în mare din studiul cailor ferali.

Calul a fost domesticit în urmă cu mai bine de 5500 de ani. Cu toate că anumite caracteristici cum ar fi dimensiunea, tipul, culoarea, conversia hranei și temperamentul s-au schimbat, caii au menținut în mare comportamentul strămoșilor lor, spre exemplu comportamentul social și acela de hrănire. Calul este adaptat prin evoluție la o viață ca un animal prădat care trăiește în câmpii deschise; acest fapt este reflectat în comportamentul cailor și în felul în care simțurile lor s-au dezvoltat.

3.2 Simțul vizual

Caii au un simț vizual cu unghi larg, care le permite să detecteze mișcări aproape peste tot în jurul lor. Este foarte important de apreciat că simțul vizual precum și interpretarea imaginilor vizuale ale cailor sunt diferite de cele ale oamenilor.

Fotografia 2. Câmpul vizual al unui ecvid, arătând simțul vizual binocular în față, monocular în părți și unghiul mort din spatele și de sub cal.

Exista un “unghi mort” chiar în spatele și dedesubtul calului. Având în vedere că ochii nu sunt foarte mobili, caii sunt nevoiți să își miște capul pentru a vedea ceea ce se întâmplă în acea zonă a unghiului mort.

De asemenea există o zonă mică de unghi mort în forma unui triunghi în fața botului, ceea ce înseamnă că toți caii sunt nevoiți să își miște capul pentru a vedea ceea ce mănâncă, dar au și abilitatea de a simți cu nervii receptori aflați în piele și conectați la mustăți.

În câmpul vizual unde caii văd cu ambii ochi (viziune binoculară), aceștia pot vedea obiectele cu acuratețe atât în apropiere cât și la distanță. Acest tip de simț vizual face posibil cailor să identifice obiectele (vegetația) din apropiere, și în același timp să detecteze posibilele pericole aflate la distanță.

3.3 Reacția de fugă

În natură reacția rapidă în fața pericolului pentru a scăpa (reacția de fugă) este crucială supraviețuirii. O mare parte din acest comportament este prezentă în calul domestic de astăzi. Evenimente neprevăzute sau întâmplări neobișnuite pot cauza reacții de panică, cum ar fi lovirea sau reacția de fugă, chiar și la cei mai încrezători cai.

3.4 Auzul

Caii dispun de un auz fin și, datorită abilității de a-și mișca urechile independent pot să localizeze sunetele / zgomotele și să reacționeze la zgomote bruște sau neobișnuite fie prin a deveni atenți, fie prin reacția de fugă. Dacă un cal este speriat și încercă să scape de un posibil pericol, în mod obișnuit, ceilalți îl vor urma. De asemenea, un cal liniștit și încrezător poate avea influența de a calma un cal sperios sau temător.

3.5 Interacțiunea socială și comportamentul de confort

Caii sunt animale de turmă / sociabile. În condiții naturale caii trăiesc aproape unii de ceilalți în grupuri stabile. Grupurile consistă în mod tipic din unul sau câteodată mai mulți armăsari adulți și mai multe iepe cu pui, inclusiv masculi tineri. Există și grupuri formate din armăsari tineri și armăsari mai în vârstă, fără prezența iepelor. Grupul se stabilizează datorită unei ordini sociale, care este contestată atunci când sunt introduși noi membrii. În mod tipic se formează o nouă ordine socială în primele zile până la primele săptămâni. Viața în grupuri stabile prezintă un număr de avantaje, în mare referitoare la transmiterea socială a comportamentului, căutarea hranei și a apei, precum și o strategie de apărare pentru a evita sau micșora riscul de întâlnire a prădătorilor. De exemplu, foarte rar toți caii dintr-un grup se așază în același timp pe pământ. Unul va rămâne în picioare pentru a păzi grupul. În general caii izolați de ceilalți cai vor deveni nesiguri și neliniștiți. La caii domestici lipsa de contact social atât devreme în viață cât și mai târziu poate cauza comportamente anormale cum ar fi mișcările repetate și continue ale capului prezente la caii ținuți în boxe, sau chiar interacțiuni mai agresive când se află pe pășune cu alți cai. Mai mult, caii tineri ținuți în grup sunt mult mai ușor de manevrat și antrenat decât cei ținuți individual.

Fotografia 3: Răspunsul Flehmen permite cailor să investigheze mai îndeaproape un miros

Fotografia 4: Toaletarea socială este o necesitate prioritară pentru cai

Caii comunică cu ajutorul simțurilor: văz, auz, miros, postură și atingere. Spre exemplu, caii pot arăta răspunsul flehmen când investighează mirosuri și gusturi interesante. Atingerea poate fi atât agresivă (lovire și mușcare) cât și prietenoasă (toaletare). Unele dintre aceste comportamente sunt înnăscute, în timp ce altele sunt învățate la o vârstă fragedă. Caii tineri care sunt izolați prezintă dificultăți în a interacționa cu alți cai dacă sunt introduși într-un grup într-o fază ulterioară.

Caii dau dovadă de diferite tipuri de comportament de confort. Comportamentul de confort este prezent chiar și la caii care sunt toaletați în mod regulat și servește mai multor scopuri cum ar fi: o reacție la mâncărimi ale pielii, pentru a ține insectele la distanță, pentru a păstra pielea în condiții bune, sau din motive sociale. Comportamentul de confort include folosirea dinților, scărpinarea cu ajutorul piciorului (în mod normal piciorul din spate), scărpinatul de un obiect, tăvălirea în nisip, noroi, zăpadă etc. precum și toaletarea socială, caz în care doi cai se toaletează reciproc (în mod tipic pe coamă sau pe spate).

Fotografia 5. Scărpinatul cu un picior

Fotografia 6. Tăvălirea în nisip

Deși caii sunt animale sociale, există o distanțare socială, care definește distanța pe care doresc să o țină față de alți cai. Această distanță este individuală și depinde de vârstă și de cât de bine se cunosc caii respectivi. În timpul toaletării sociale, de exemplu, distanța este zero. Caii pot fi văzuți stând foarte apropiați când încearcă să țină insectele la distanță. Mânjii și caii tineri par să mențină o distanță socială foarte mică sau foarte puțin dezvoltată și pot fi văzuți stând foarte aproape unul de celălalt. Când caii sunt ținuți în grup, este important să se ia în considerare distanțarea socială când se calculează suprafața spațiului acordat cailor.

Fotografia 7. Cai care stau aproape unul de celălalt pentru a ține insectele la distanță de capetele lor.

Caii au diferite faze de somn. În special, caii au nevoie de o fază de somn la fiecare 24 de ore când se așază jos pe o parte a corpului și cu membrele extinse și mușchii relaxați. Pentru a face asta ei trebuie să se simtă în siguranță, să aibă suficient spațiu și să beneficieze de o suprafață uscată pentru a se așeza. Este important de reținut acest aspect în calcularea suprafeței și tipului de cazare pentru cai.

Fotografia 8. Caii trebuie să se întindă pe o parte pentru a dormi adânc. Poziția naturală este cu picioarele, gâtul și capul întinse.

3.6 Căutarea hranei și necesitatea de mișcare

În condiții naturale, caii petrec majoritatea zilei în căutarea hranei. În funcție de cât de disponibilă este sursa de hrană aceștia se pot deplasa pe distanțe mai mari. Caii au nevoie de mișcare. Dacă sunt ținuți într-o zonă restricționată pentru o perioadă determinată de timp, care le limitează posibilitatea de mișcare, există posibilitatea să își exprime din plin această necesitate odată ce dispun de suficient spațiu de mișcare. Este foarte important în special pentru mânji și cai tineri să beneficieze de mișcare liberă și joacă cu alți cai pentru a-și dezvolta musculatura, încheieturile, tendoanele și structura osoasă. Mai mult, mișcarea liberă va îmbunătăți echilibrul și capacitatea de coordonare.

Caii sunt ierbivori. Modalitatea naturală de a se hrăni pentru un cal este aceea de a se mișca lent înainte, cu capul jos, păscând. Perioada în care nu mănâncă nu este în mod normal mai lungă de 3-4 ore. Acest mod mai mult sau mai puțin continuu de a se hrăni corespunde sistemului digestiv al calului, care are un stomac relativ mic, dar intestinul gros și cecul de mari dimensiuni. În intestinul gros și în cecum se petrece descompunerea microbiană a hranei, în special materia fibroasă, care nu a fost digerată de intestinal subțire.

3.7 Comportamentul anormal

Comportamentul anormal este extrem de rar sau chiar niciodată prezent în cazul cailor care trăiesc în condiții naturale. Comportamentul anormal este un semn că mediul și/sau condițiile în care caii sunt ținuți sau au fost ținuți nu corespund necesităților acestora. Disfuncțiile permanente ale sistemului nervos central care răspunde la condiții de stres pot însemna că stereotipurile dezvoltate nu vor fi rezolvate deși mediul și condițiile de trai au fost modificate. Multe comportamente anormale sunt stereotipuri cum ar fi rosul în permanență a suprafețelor din jur, tragerea aerului în mod zgomotos pe nări, plimbatul în exces în grajd/boxa, mișcările continue ale capului și automutilarea (spre exemplu se mușcă singuri). Caii pot arăta semne de bunăstare afectată și în moduri mai subtile, cum ar fi să devină apatici și retrași.

Fotografia 9. Rosul suprafețelor din jur / se face pe orice suprafață adecvată și disponibilă

Alte comportamente anormale pot fi de fapt comportamente normale, care se petrec cu o frecvență anormală, cum ar fi comportamentul agresiv. Dezvoltarea comportamentelor anormale diferă la fiecare individ. Este greșit interpretat faptul că stereotipurile sunt contagioase. Dacă toți caii dintr-un grajd dezvoltă aceleași tipuri de comportamente anormale, acest fapt reflectă mai degrabă condițiile proaste în care sunt ținuți. În plus, caii înrudiți pot avea aceeași sensibilitate la stres.

4. Contactul cu alți cai

După cum am menționat și mai sus, caii sunt animale sociabile, iar lipsa de contact social cu alți cai atât devreme cât și mai târziu în viață poate duce la dezvoltarea diferitelor comportamente anormale și la lipsa dezvoltării comportamentului social normal. Caii preferă contactul fizic complet în padocuri, pe pășune sau în adăpostirea comună.

Fotografia 10. Contactul social este important pentru cai.

Este recomandat pentru cai ca măcar parțial să beneficieze de contactul fizic complet cu alți cai în padoc, pe pășune sau în adăpostirea comună. Acest lucru face posibilă toaletarea socială și, în special în cazul cailor tineri permite dezvoltarea comportamentului social normal, inclusiv învățarea citirii semnelor altor cai. Cailor trebuie să li se permită măcar să vadă alți cai întotdeauna.

5. Cazarea

5.1 Condiții generale

Necesitatea de contact social a cailor trebuie luată în considerare când se concepe planul de cazare al cailor. Mai mult, orice fel de cazare trebuie să fie dimensionată pentru a acomoda dimensiunea calului în așa fel încât, în orice moment acesta să poată să se culce fără dificultate și să se odihnească în poziție naturală (vezi fotografia 8), să se poată întoarce, să se poată ridica fără dificultate și să poată sta în picioare într-o poziție naturală.

Cazarea trebuie construită și întreținută în așa fel încât să nu existe colțuri ascuțite sau proeminente care pot cauza răni cailor. Materialele cu care caii vin în contact trebuie să nu le facă rău în niciun fel animalelor și trebuie să poată fi bine curățate și dezinfectate.

Ferestrele cazării cailor trebuie să fie făcute din sticlă laminată sau să fie protejate de un grilaj potrivit pentru a proteja caii de eventuale accidente cauzate de sticla spartă.

Fotografia 11. Fereastră cu grilaj.

Suprafața unde se vor culca caii trebuie să nu fie alunecoasă și să fie acoperită cu așternut în cantitate suficientă pentru a asigura o zonă uscată și confortabilă pentru odihnă.

Holurile trebuie să aibă o suprafață antiderapantă și să fie suficient de largi pentru a permite trecerea a doi cai în siguranță și fără dificultate. Este recomandat ca ușile să fie de cel puțin 1,2m lățime pentru cai și 1,1m lățime pentru ponei și să fie de tip glisant sau să se deschidă în exterior. Ușile boxelor individuale sau cele ale sistemelor de cazare în grup trebuie să fie prevăzute cu sisteme de închidere atât în partea de sus cât și în partea de jos a ușilor.

Înălțimea din interior trebuie să permită cailor să stea în picioare în poziția naturală și să își poată mișca în mod natural capul.

Când se concepe, construiește sau renovează spațiul de cazare pentru cai trebuie luat în calcul riscul de incendiu. Acest aspect este extrem de important cu privire la instalația electrică.

Materialele folosite trebuie, atunci când este posibil, să fie ignifuge. Persoana responsabilă de cai trebuie să aibă un plan urgență în caz de incendiu sau dezastre naturale (de exemplu inundație).

5.2. Grajdul – cazarea la interior

Cel mai comun sistem de cazare în interior este reprezentat de boxele individuale, și, în unele regiuni, caii sunt ținuți la stănoagă. Oricum, sistemul de cazare în grup este cel mai popular, în special pentru caii tineri.

5.2.1 Boxele individuale

Boxele individuale trebuie dimensionate pentru a corespunde mărimii calului, în așa fel încât calul să se poată culca într-o poziție naturală (vezi fotografia 8), să se poată întoarce și să se poată ridica fără dificultate, precum și să stea în picioare într-o poziție naturală. Boxele pentru iepe gestante sau iepe cu mânz trebuie să fie mai mari decât boxele pentru caii cazați individual. Când se iau în considerare cerințele de spațiu trebuie de asemenea luat în considerare și timpul petrecut de cal în boxă. Boxa trebuie să fie mai mare dacă animalul este ținut în interior pentru cea mai mare parte a zilei. Partea superioară de separare dintre boxe nu trebuie să fie dintr-un material solid, și să permită cailor cazați unul lângă celălalt să se vadă precum și să permită ventilația adecvată. Accesoriile, precum echipamentul de adăpare și hrănire trebuie poziționate, concepute și menținute în așa fel încât să se elimine pericolul de rănire a calului, și bine poziționate în așa fel încât să se evite contaminarea cu urină sau materii fecale.

Fotografia 12. Boxe individuale, care permit cailor să se atingă.

Fotografia 13. Boxe individuale, care permit cailor să se vadă.

5.2.2 Sisteme de cazare în grup

În sistemele de cazare în grup suprafața totală a podelei trebuie să permită mișcarea liberă, acces suficient la sistemele de adăpare și hrănire și să se asigure așternut uscat și în cantitate suficientă pentru a permite tuturor cailor să se culce în același timp fără dificultate. Trebuie luate în considerare sisteme de separare temporară a cailor, de exemplu când se oferă masa de furaje concentrate. Trebuie selectate cu grijă grupurile de cai compatibili. Caii bolnavi sau răniți sau caii cu probleme de comportament (de exemplu agresivitate) trebuie gestionați în mod corespunzător, așadar sistemul de găzduire în grup poate să nu fie cea mai bună variantă pentru acești indivizi. Facilitățile pentru separarea temporară a cailor trebuie să fie tot timpul disponibile. Conceptul sistemului de cazare în grup trebuie să asigure tuturor cailor libertatea de mișcare, unul față de celălalt, precum și accesul la apă și mâncare în permanență. Fundăturile și colțurile trebuie evitate în așa fel încât caii să nu se simtă captivi într-un loc.

Fotografia 14. Cai într-un sistem de cazare în grup cu acces la exterior.

5.2.3 Sisteme de adăpostire prin legare / la stănoagă

Cazarea la stănoagă restricționează sever mișcările unui cal și pentru că deseori caii sunt legați cu capul la un zid ele restricționează și capacitatea calului de a vedea ceea ce se petrece în jurul său. Acest sistem de cazare nu este recomandat și trebuie scos treptat din uz. Între timp trebuie luate în considerare niște cerințe minime. Lățimea spațiului trebuie să fie suficient de mare pentru a permite calului să se culce cu picioarele întinse. Lungimea trebuie să fie suficient de mare pentru a oferi calului spațiu și pentru a permite montarea stănoagei și a permite accesul la apă. Cu excepția părții din apropierea capului calului, sistemele de separare trebuie să aibă o înălțime similară cu cea a calului la greabăn. Sistemele de separare trebuie să fie solide și să se extindă pe toată lungimea spațiului pentru a preveni lovirea cailor între ei. Dacă sistemele de separare plasate la capul cailor sunt mai înalte, parte superioară a acestora trebuie să permită cailor să se vadă. Lungimea priponului trebuie să permită calului să ajungă la hrana și la apă și să se culce fără dificultate. Trebuie să i se permită calului să își întindă complet capul pe podea. Trebuie luate măsuri pentru evitarea prinderii unui picior în pripon. Acest lucru se poate obține prin trecerea priponului printr-un inel, iar lesă să fie poziționată în așa fel încât să fie suficient de strânsă, însă să permită calului să se miște pentru a ajunge la apă și pentru a se culca.

5.3. Climatul interior

Climatul interior este important pentru bunăstarea și sănătatea cailor. Un climat interior necorespunzător poate dăuna, în special sistemului respirator al cailor, și nu trebuie subestimat beneficiul aerului curat și proaspăt. Nivelurile de praf, umiditatea relativă a aerului, temperatura și concentrațiile de gaze trebuie menținute la un nivel care să nu fie dăunător cailor prin ventilarea adecvată și corespunzătoare a spațiului – ideal în mod natural, cu toate că în unele cazuri sistemele mecanice sunt necesare. Acestea trebuie să producă distribuția uniformă a aerului în toate zonele spațiului interior, fără a produce curenți de aer.

5.4. Lumina

Pe timpul zilei caii trebuie să beneficieze de lumină naturală, dacă este nevoie se poate suplimenta cu lumină artificială, la un nivel care este suficient pentru cai să se vadă clar între ei precum să vadă și ceea ce îi înconjoară. În mod orientativ nivelul de lumină trebuie să fie suficient pentru a permite unui om să citească ziarul. Mai mult, lumina adecvată – fixă sau portabilă – trebuie să permită îngrijitorilor să inspecteze caii în detaliu tot timpul. Sursele de lumină trebuie să fie departe de cai sau să fie protejate în așa fel încât caii să nu ajungă la ele.

Regimul de lumină trebuie să respecte un ritm de 24 de ore și să includă perioade suficiente și neîntrerupte de lumină și întuneric. În mod orientativ, perioada de întuneric trebuie să fie de cel puțin 6 ore și cea de lumină de cel puțin 8 ore. Acest fapt nu se aplică animalelor ținute afară.

5.5 Zgomotul

Zgomotul din grajd nu trebuie să depășească un nivel și o frecvență care pot afecta sănătatea sau bunăstarea cailor. În interior, orice expunere a cailor la zgomote mecanice, constante, neașteptate sau puternice trebuie evitată.

6. Exercițiul în aer liber / Scoaterea la pășune

Caii trebuie să fie protejați pe cât posibil de condițiile atmosferice nefavorabile, precum și de insecte și posibili prădători.

6.1. Adăpostul

Pe tot parcursul anului caii trebuie să beneficieze de adăpost; vara trebuie să aibă umbră care să îi protejeze de soare și de insectele zburătoare și iarna să îi protejeze de umezeală, vânt și frig. Adăpostul trebuie să fie suficient de mare pentru a oferi în același timp tuturor cailor protecția necesară.

Se poate oferi adăpost suficient cailor și prin metode naturale cum ar fi copaci, tufișuri și orice alt fel de vegetație naturală sau adăposturi construite.

Fotografia 15. Adăpostul trebuie să fie suficient de mare pentru a oferi protecție tuturor cailor în același timp.

Nu toți caii au aceeași abilitate de a rezista la condițiile de frig și iarnă. Rasele de cai mai mici sau rasele neadaptate la condiții de iarnă sunt mai puțin adaptate la frig decât, de exemplu, caii din rasa islandeză sau anumite rase de ponei, cum ar fi poneii din rasele Shetland sau Exmoor.

6.2. Pășunea / padocurile exterioare

Este recomandat să li se ofere cailor acces zilnic la padocuri exterioare sau pășune, împreună cu alți cai unde este posibil, pentru a satisface nevoia de mișcare liberă și contact social. În orice caz, există situații când sfatul medicului veterinar sau condițiile de vreme extremă nu permit acest lucru.

Fotografia 16. Este recomandat să li se ofere cailor acces zilnic la padocuri exterioare sau pășune, unde este posibil împreună cu alți cai.

Padocurile exterioare și pășunile trebuie să aibă un sistem de drenaj pentru a evita formarea noroiului pe cât posibil. Acestea trebuie să nu prezinte obiecte periculoase pentru cai și să fie verificate periodic de plante otrăvitoare.

Gardurile trebuie să fie vizibile în mod clar cailor, să fie bine menținute și corespunzătoare din punctul de vedere al materialelor și al înălțimii pentru a preveni evadarea cailor. Înălțimea gardului depinde de tipul de cal aflat pe pășune sau în padocul exterior. Distanța dintre stâlpi de asemenea depinde de mărimea cailor. Nu trebuie în niciun caz folosită sârma ghimpată.

În mod orientativ, un cal trebuie să beneficieze de cel puțin 330 m² de padoc exterior, și niciun padoc exterior nu trebuie să fie mai mic de 800 m² dacă se folosește exclusiv pentru exercițiu. Pentru a beneficia de iarbă suficientă pășunile verzi trebuie să fie mult mai mari.

Caii trebuie obișnuiți cu un nou tip de gard pe timpul zilei și trebuie supravegheați pe o perioadă de timp corespunzătoare după ce le-a fost introdus un nou tip de gard sau după ce au fost mutați pe o pășune nouă / într-un padoc exterior nou.

De asemenea cailor trebuie supravegheați pe o perioadă de timp corespunzătoare când, de exemplu dau semne de agresivitate, până acestea au încetat și cailor reîncep să pască, când stau în grup pe pășune sau într-un padoc exterior. Când se introduc cai noi într-un grup deja existent, se recomandă ca aceștia să ia contact unii cu ceilalți, cum ar fi în boxe alăturate înainte de a-i lăsa liberi în grup.

Priponirea pe pășune nu este recomandată. Aceasta restricționează mișcarea liberă a cailor și nu permite contactul social cu alți cai. Mai mult, există riscul ca un cal priponit să se încurce în pripon și să se rănească grav.

Nu este recomandată legarea cailor de picioarele din față / împiedicarea cailor.

7. Îngrijirea

7.1. Cunoștințe generale

Caii trebuie îngrijiți de un număr suficient de persoane care au abilitățile necesare, cunoștințele necesare și competențe profesionale pentru a face asta.

7.2 Identificarea și înregistrarea

În Uniunea Europeană s-au stabilit prevederile referitoare la metodele de înregistrare și identificare ale ecvideelor.

Aceste prevederi referitoare la identificare și înregistrare a cailor sunt complexe, și persoanele care au cai sunt așadar avizate să se informeze la autoritățile competente din statul membru în care calul trăiește.

7.3 Inspecția

Toți caii, inclusiv cei din padocurile exterioare și pășuni, trebuie inspectați cel puțin o dată pe zi, iar, ideal chiar de mai multe ori pe zi. Caii bolnavi sau accidentați, ielepele cu gestație înaintată, mânjii nou născuți, caii nou introduși în grup, armăsarii în timpul sezonului de împerechere și caii foarte bătrâni trebuie verificați mai des.

Orice cal care pare bolnav sau rănit trebuie să fie îngrijit imediat. Dacă animalul nu prezintă semne de îmbunătățire după ce a primit îngrijirea sau dacă are dureri trebuie consultat medicul veterinar imediat. Dacă este necesar caii bolnavi sau răniți trebuie separați de ceilalți într-un spațiu corespunzător.

7.4 Bolile infecțioase și biosecuritatea

Răspândirea bolilor infecțioase este unul din motivele principale ce duce la reducerea bunăstării animalului, la îmbolnăvirea și chiar mortalitatea cailor și este o cauză semnificativă de pierdere financiară în industria cailor.

7.4.1 Prevenirea răspândirii bolilor infecțioase

Pentru a preveni răspândirea bolilor infecțioase este recomandat întotdeauna să se separe orice cal cu semne clinice de boală. Caii afectați de boli infecțioase respiratorii prezintă o stare generală proastă, nu mănâncă și nu beau apă cum o fac în mod normal. Alte semne pot fi: temperatura mărită a corpului (febră), frecvența respiratorie mărită, tuse, mucozități, noduli limfatici inflamați și probleme neurologice. Caii afectați de boli infecțioase ale pielii prezintă o piele anormală conformă cu infecții ale pielii, locuri unde lipsește părul, iritații ale pielii etc. Toate tipurile de boli infecțioase trebuie tratate în conformitate cu recomandările din acest capitol.

Pentru că toate bolile infecțioase au o perioadă de incubație (perioadă de timp de când infecția intră în corp până când calul începe să dea semne de boală) este recomandat ca toți caii noi veniți să petreacă un timp adecvat în carantină, separat de ceilalți cai care sunt cazați permanent la grajdul respectiv (perioada de timp minimă trebuie să fie în jur de 10-14 zile în funcție de starea de sănătate a cailor). Trebuie verificate vaccinările cailor noi veniți. Temperatura cailor carantinați trebuie monitorizată zilnic și se pot face teste de diagnosticare pentru a elimina suspiciunea de infecții sau cea a statutului de purtător.

Curățarea și dezinfecția grajdului și a mașinilor de transport trebuie făcute între utilizări cu cai diferiți. Trebuie să vă asigurați că oamenii care se ocupă de cai înțeleg principiile de igiena de bază. Echipamentul nu trebuie să fie folosit de mai mulți cai în același timp pentru a preveni răspândirea bolilor, de exemplu gurma sau herpesul. Cailor nu trebuie să li se permită să bea apă din locuri comune de adăpare când sunt duși în grupuri noi (cum ar fi show-uri, competiții, târguri de vânzare etc.).

7.4.2 Limitarea izbucnirii focarelor de boli infecțioase la populația de cai

În funcție de tipul de boală care cauzează focarul trebuie luate diferite măsuri de biosecuritate pentru a limita și controla răspândirea între populația expusă riscului de contaminare. Toți proprietarii de cai trebuie să respecte recomandările stabilite de autorități sau de organizațiile din domeniu ca un standard minim. Asta include separarea cailor bolnavi, carantinarea încăperilor sau zonelor afectate și implementarea standardelor de igiena și dezinfecție, transport și adunări de grupuri de cai (evenimente, show-uri etc.).

7.5 Asistența medicală veterinară și tratamentul medical veterinar

Un cal care prezintă semne de boală sau răni trebuie îngrijit corespunzător imediat. Dacă animalul nu răspunde la îngrijiri, un medic veterinar trebuie chemat să examineze calul. Trebuie să existe în permanență un spațiu amenajat pentru a permite separarea temporară a calului bolnav sau rănit.

Semnele generale de boală includ lipsa apetitului, depresia, schimbări comportamentale, colică, diaree, tuse, strănut, mucozități nazale sau oculare, dermatite, pierderea părului, mâncărime, șchiopătat, dureri de spate, reticența la mișcare, mișcarea continuă din cap sau mimica facială / postura corpului care indică semne de durere.

Medicația calului trebuie să se bazeze pe o examinare medicală, evaluare a semnelor clinice și un diagnostic făcute de un medic veterinar. Trebuie să se folosească doar medicamentele prescrise de medicul veterinar pentru acel cal.

În cazul medicației cronice, medical veterinar care a prescris medicamentele trebuie să consulte calul în mod regulat.

Trebuie avut grijă îndeosebi când se administrează medicamente anti microbiene cailor pentru a contracara rezistența la medicamente. Evaluarea medicală atentă inclusiv diagnosticarea sunt esențiale.

Medicația și tratamentul cailor trebuie să fie întotdeauna conform standardelor și nu trebuie niciodată să compromită bunăstarea generală a calului. Efectele secundare asociate cu tratamentul medicamentos trebuie raportate autorităților competente.

7.6 Tratamente de rutină pentru menținerea sănătății animalului

Se recomandă examinarea medicală a cailor de către un medic veterinar cel puțin o dată pe an. Pentru cailor bătrâni sau cei bolnavi cronic se recomandă examinarea medicală mai frecventă.

7.6.1 Vaccinarea

Vaccinarea împotriva tetanosului este recomandată întotdeauna. Caii sunt predispuși la infecții cu bacteria *Clostridium tetani* (tetanos). Bacteria se regăsește des în solul din spațiile destinate cailor. Aceasta intră în corp prin răni, inclusiv leziuni penetrante mici ceea ce o face dificil de detectat, sau chiar prin buricul mânjilor nou născuți. Chiar dacă animalele afectate pot supraviețui, în special dacă boala este diagnosticată într-o fază incipientă, caii trebuie de cele mai multe ori să fie eutanasiați din motive de calitate a vieții.

Vaccinarea împotriva influenței ecvine este obligatorie pentru caii care participă la competiții și este de asemenea recomandată și pentru alți cai, în special pentru cei care au contact în mod regulat cu cai din alte grajduri.

Vaccinarea împotriva altor boli endemice este de asemenea recomandată, depinzând de locația geografică a calului. Trebuie cerut sfatul medicului veterinar.

7.6.2 Programul de monitorizare al bolilor endoparazitare

Paraziții intestinali pot cauza probleme bunăstării cailor pentru că pot duce la pierderea în greutate, colică și chiar moarte. În mod special acesta este cazul pentru mânji și cai tineri, precum și cai imunocompromiși. Trebuie stabilit în concordanță cu sfatul medicului veterinar un program de monitorizare avizat.

Practicile corespunzătoare pe pășune sau în padocurile exterioare, în special colectarea materiilor fecale sunt necesare pentru a reduce riscul parazitologic și întotdeauna o prioritate este reprezentată de programul avizat de monitorizare și deparazitare. Caii ținuți în padocuri permanente unde fecalele nu sunt curățate în mod regulat au un risc mărit de infestare.

Folosirea medicamentelor de deparazitare fără a efectua teste de laborator înainte sau fără a efectua alte teste de diagnosticare pentru a stabili încărcătura parazitologică trebuie descurajate pentru a contracara dezvoltarea rezistenței la produse deparazitare.

7.6.3 Îngrijirea copitei

Se recomandă ca doar profesioniștii să taie copitele cailor și să pună potcoave. Copitele cailor trebuie întreținute la intervale regulate. Frecvența depinde de mai mulți factori, incluzând vârsta, utilizarea calului precum și dacă animalul poartă potcoave. În mod orientativ caii potcoviți trebuie să li se taie copitele și să fie repotcoviți la fiecare 6-8 săptămâni. Dacă sunt folosiți la sport sau călărie de agrement fără potcoave, caii trebuie să fie inspectați la copite după fiecare antrenament să nu prezinte semne de uzură. Alți cai, cum ar fi ielele de reproducere trebuie verificate la copite la intervale regulate pentru ca acestea să nu fie crescute în exces și să fie tăiate la intervale regulate pentru a menține copitele în stare bună și sănătoase.

Copitele trebuie curățate și verificate de semne de boală sau leziuni, cum ar fi la furcuță, crăpături sau corpuri străine (de exemplu pietre) la intervale adecvate. Dacă un cal prezintă semne de probleme la copită, cum ar fi șchiopătatul, copitele trebuie verificate imediat.

7.6.4 Îngrijirea danturii

Caii își tocesc dinții foarte lent în timp ce mestecă. Acest fapt poate duce la formarea de colțuri ascuțite ce pot provoca disconfort calului și pot fi cauza pierderii în greutate sau comportamentului anormal cum ar fi evitarea sau mușcarea zăbalei și mișcarea verticală din cap. Scuirea rotocoalelor mici de fân formate în gură este un alt semn de probleme dentare.

Caii pot avea patologii orale sau dentare dureroase fără să prezinte semne clare de disconfort, putând dezvolta numeroase probleme dentale sau non dentale legate de zona orală și de obiceiurile de hrănire pe parcursul întregii vieți. Se recomandă un examen oral care să includă verificarea stării dinților în mod regulat și cel puțin o dată pe an. Se recomandă ca acest examen, precum și măsurile de corectare a danturii să fie făcute doar de profesioniști.

7.7 Hrana

Caii trebuie să beneficieze de o dietă sănătoasă și în cantitate suficientă pentru a-i menține în condiție fizică bună (greutate normală) și pentru a evita subnutriția, condiția fizică proastă sau obezitatea.

Iarba este o sursă de hrană esențială pentru cai și păscutul trebuie oferit tuturor cailor zilnic atunci când este posibil.

Rația de hrană a cailor trebuie să conțină întotdeauna furaje grosiere suficiente cum ar fi fân, otavă, paie, baloți de fân dacă nu beneficiază de hrană formată exclusiv din iarbă. Cailor trebuie să li se ofere porții suficient de mari pentru a asigura destul timp de mestecare pe timpul zilei și al nopții, întrucât sistemul digestiv al calului este adaptat la un mod mai mult sau mai puțin continuu de hrănire cu conținut mare de fibră.

Mestecatul stimulează producția de salivă care neutralizează producerea continuă a acidului din stomac. Pentru a preveni ulcere ale stomacului și a îmbunătăți sănătatea, caii depind de accesul aproape continuu la furaje.

Fotografia 17. Caii trebuie să aibă acces la furaje și când sunt în grajd și când sunt ținuti în padocuri exterioare fără iarbă.

În mod orientativ pentru cantitatea zilnică de furaje ar trebui să fie 1,2 kg de fân per 100 kg cal, sau 2 kg de fân balotat pe 100 kg cal, cu toate că aceste cantități necesită modificări în cazul cailor predispuși la îngrășare și / sau laminită.

Consumarea furajelor trebuie să imite cât mai mult posibil modelul păscutului natural. Caii trebuie să aibă acces la furaje atât cât sunt ținuti în interior, cât și în padocuri exterioare sau în zone exterioare fără iarbă. Lipsa accesului la furaje pentru o perioadă mai lungă de timp (3-4 ore) poate afecta negativ sănătatea calului (de exemplu predispoziție la colică, ulcere ale stomacului) și poate cauza modele de comportament anormale și nedorite ale calului (spre exemplu mușcarea continuă a spațiului din adăpost, consumul de nisip).

Mulți cai pot trăi hrănindu-se doar cu iarbă și furaje suplimentate cu vitamine și minerale dacă este necesar. Unele grupuri de cai cum ar fi caii de sport, caii tineri, caii în creștere sau caii pentru reproducție au o nevoie mai mare de energie datorită nivelului mai ridicat de exerciții fizice sau de nevoi esențiale. Așadar, aceștia au nevoie de suplimente de hrană cu nivel ridicat de energie (concentrate).

Fotografia 18. Unele grupuri de cai pot avea nevoie de o hrană cu nivel ridicat de energie.

Hrana cu nivel ridicat de energie trebuie dată în rații mici și împărțită în mai multe mese pe întreaga zi (în mod orientativ cel puțin 2-3 mese pe zi în funcție de cantitatea de hrană oferită).

Hrana cu nivel ridicat de energie nu trebuie oferită chiar înainte sau imediat după un antrenament intens și cantitatea trebuie ajustată în funcție de nivelul curent de muncă al calului.

Toate sursele de hrană trebuie să fie de o calitate bună din punct de vedere igienic și nutrițional și trebuie depozitate în condiții de igienă. Hrana prăfuită, mucegăită sau rancedă nu trebuie dată cailor.

Sistemele de hrănire trebuie menținute curate și amplasate într-un fel încât să micșoreze riscul de contaminare.

Orice schimbare în hrana calului trebuie făcută în mod gradual și pe parcursul mai multor zile.

Cailor cazați în grup sau în padocuri exterioare trebuie să li se pună la dispoziție suficient spațiu de hrănire pentru a evita competiția și agresivitatea între ei.

Trebuie avută grijă în ajustarea individuală a cantității zilnice de hrană bazându-se pe condiția corporală a calului. Vezi anexa 2 pentru ghidul referitor la condiția corporală.

Problema cailor obezi și a cailor care dezvoltă boli metabolice și laminite este una semnificativă și reprezintă un pericol tot mai mare pentru bunăstarea calului, reprezentând un pericol la fel de mare pentru sănătatea calului ca și cazul în care calul este subponderal.

7.8 Apa

Nevoia cailor de apă depinde în mare de nivelul de activitate, de temperatura ambientală și de conținutul de apă din hrană. Caii beau zilnic în mod obișnuit între 5-10% din greutatea lor. Iepele care alăptează și caii cu nivel ridicat de activitate fizică, cum ar fi caii de curse, pot bea cantități mai mari.

Caii preferă să bea apă dintr-o sursă de apă deschisă, dar învață să bea fără dificultate dintr-un recipient. Sistemele automate de adăpare (adăpătoare) trebuie verificate zilnic și trebuie să aibă un debit de circa 8 litri de apă pe minut pentru a asigura aportul de apă necesar.

Fotografia 19. Caii Preferă să bea apă dintr-o sursă deschisă

Fotografia 20. Adăpătoarele trebuie verificate zilnic pentru a asigura curățenia și funcționalitatea acestora.

Preferabil cailor trebuie să li se ofere acces liber la apă și nu ar trebui să stea fără apă pentru mai mult de patru ore. Acest lucru se aplică și în cazul cailor aflați în padocurile exterioare sau pe pășune. În condiții de iarnă cu temperaturi sub zero grade trebuie luate măsuri de precauție suplimentare pentru a asigura accesul la apă, cum ar fi prin utilizarea de echipamente care să încălzească apa în așa fel încât aceasta să nu înghețe sau să existe alimentarea regulată a apei lichide.

Echipamentele de adăpare trebuie menținute curate și trebuie plasate în așa fel încât să se reducă pericolul de contaminare. Pentru caii cazați în grup sau cei din padocuri exterioare sau pășune trebuie să existe suficient de mult spațiu de adăpare pentru a evita competiția și agresivitatea între cai.

8. Manipularea și antrenamentul

Bunăstarea calului trebuie să fie întotdeauna esențială în toate aspectele referitoare la manipularea și antrenarea calului, atât pe termen scurt cât și pe termen lung.

Persoanele care manipulează sau antrenează caii trebuie să aibă cunoștințele, experiența și îndemânarea necesare pentru a cunoaște și înțelege comportamentul normal al cailor precum și expresiile faciale și limbajul corpului.

Caii trebuie manipulați de la o vârstă fragedă. Dar, manipularea imediat după fătare trebuie evitată întrucât poate afecta formarea legăturii dintre iapă și mânăz. Manipularea cu blândețe a iepei (hrănire / țesălare) în prezența mânăzului produce efecte de lungă durată întrucât mânăzul devine mai puțin reticent la prezența umană și mai ușor de manipulat. Mânjii trebuie învățați să fie duși de căpăstru, să fie atinși pe tot corpul și să li se ridice picioarele.

Îngrijitorii și antrenorii trebuie să ia în considerare răspunsul natural al cailor de a fugi în fața pericolelor atunci când manipulează cai.

Antrenamentul pentru diferite activități, cum ar fi călăria sau atelajul nu trebuie să înceapă până când calul nu a ajuns într-o fază de dezvoltare în care calul este capabil atât mental cât și fizic de a executa acele activități fără a exista riscul de accidentare sau disconfort al calului atât pe termen scurt cât și pe termen lung. Nu se poate specifica o vârstă exactă în acest scop, având în vedere că aceasta variază nu doar de la o rasă la alta cât și în funcție de disciplina, nivelul și intensitatea antrenamentului.

Metodele obișnuite folosite în antrenamentul cailor sunt metode de constrângere pozitivă sau negativă, precum și condiționarea clasică (de exemplu formarea de asocieri între indicii). Când se folosește constrângerea negativă se aplică presiune calului, spre exemplu prin folosirea dârlogilor sau a picioarelor călărețului și comportamentul corect este recompensat prin eliminarea presiunii. Pentru ca această metoda să fie eficientă și să nu provoace confuzie este important ca presiunea să înceapă la o intensitate scăzută și să fie menținută sau crescută gradual până când calul prezintă răspunsul dorit, moment în care presiunea trebuie oprită imediat. Când se folosește metoda de constrângere pozitivă, calul răspunde la un semnal, de exemplu o comandă vocală și este răsplătit imediat când răspunde corect (de exemplu calul vine când este chemat și primește un morcov). Dacă metodele sunt folosite corect, cu priceperea necesară și cu răbdare, ambele metode sunt eficiente pentru antrenarea cailor.

Metodele de antrenament trebuie adaptate la vârsta cailor și la capacitatea lor mentală și fizică pentru a-I proteja de durere, suferință, anxietate, accidente și chiar invaliditate permanentă.

Metodele de antrenament insuficiente sau nepotrivite pot avea un impact negativ asupra bunăstării calului și aceste metode pot duce la comportamente agresive sau conflictuale, care pot compromite siguranța calului și a antrenorului acestuia. Metodele de antrenament nepotrivite includ și situațiile în care antrenorul este inconsecvent și îi dă calului semnale contradictorii. De exemplu antrenorul va deruta calul dacă acesta nu eliberează presiunea în momentul în care calul a răspuns corect la presiunea aplicată de zăbală sau de picioarele antrenorului.

Metodele de antrenament trebuie să aibă ca scop consolidarea graduală a abilităților mentale și fizice ale calului. Toate tipurile de antrenament ce pot dăuna calului atât fizic cât și psihic sau care pot provoca anxietate sau disconfort calului sunt considerate nepotrivite.

În timpul manipulării și antrenării cailor se pot ivi situații în care calul trebuie corectat dacă acesta prezintă un comportament nedorit. Este important de identificat cauza comportamentului nedorit și trebuie eliminată pe cât posibil. Metoda folosită pentru corectarea comportamentului nedorit trebuie să respecte principiile de bază ale teoriei de învățare, încercând să se creeze cât mai puțin disconfort și durere calului și, în același timp cele mai bune rezultate pe termen scurt și lung.

În toate tipurile de antrenament nu trebuie niciodată aplicată forța excesivă. Este răspunderea antrenorului sau a călărețului să posede cunoștințele necesare și să fie la curent cu informațiile teoretice despre antrenament și metodele de antrenament înainte să i le aplice calului.

Compania unui cal calm este de obicei benefică atunci când calul trebuie acomodat cu un mediu nou, de exemplu să fie încărcat în mașina de transport sau este introdus într-un mediu nou sau un obiect nou și necunoscut.

Caii sunt animale sociale și preferă să fie în compania altor cai. Dacă sunt separați de ceilalți cai în scopul antrenamentului de exemplu, este necesar să fie obișnuiți gradat pentru ca ei să poată tolera această separare socială. Nervozitatea provocată de separarea de ceilalți cai cauzează stres și reduce capacitatea de învățare, așadar antrenamentul nu trebuie să aibă loc până când calul nu este suficient de încrezător când este singur. Separarea socială trebuie redusă la minimum și trebuie folosită doar în scopul antrenamentelor și numai sub supravegherea umană.

Toți caii trebuie antrenați să fie legați pe perioada țesălării, îngrijirii copitelor, transport etc. Caii trebuie obișnuiți treptat să fie legați folosind principiile constrângerii negative sau constrângerii combinate și în compania altor cai liniștiți / calmi. Legarea se face doar cu nod cu eliberare rapidă. Caii care nu sunt încă obișnuiți să fie legați trebuie supravegheați.

Trebuie aleasă cu grijă suprafața unde caii vor fi manipulați și antrenați; aceasta trebuie să fie concepută și menținută în așa fel încât să fie cât mai reduși factorii care pot duce la accidente.

9. Dopajul

Administrarea oricărei substanțe sau metode menite să modifice capacitatea fizică sau psihologică a calului sau menită să ascundă probleme de sănătate contravine bunăstării calului precum și eticii relației cal-om. Codurile internaționale (curse și sport) au stabilit listele metodelor și substanțelor interzise. Acestea nu includ administrarea nepotrivită a medicamentelor, și exclud intervențiile chirurgicale și alte metode menite să ascundă semnele clinice de boală pentru a permite calului să se antreneze și să participe în competiții. Un exemplu ar fi intervenția medicală sau chirurgicală asupra sensibilității picioarelor.

10. Echipamentul

10.1 Șei, harnașamente etc.

Accesorii și echipamentul folosite în manipularea și antrenamentul cailor trebuie să fie ajustate și montate corect și nu trebuie să provoace niciun fel de durere calului sau să fie folosite în scopuri coercitive. Tot echipamentul trebuie păstrat în siguranță, funcțional, curat și trebuie bine întreținut. Trebuie verificat înainte de fiecare utilizare.

Restricția excesivă, de exemplu de la dârlogii laterali în timpul lonjării sau presiunea exercitată de un frâu strâns excesiv trebuie evitate. În mod orientativ trebuie să fie posibilă trecerea a doua degete între frâu și osul nazal al calului. Există accesorii speciale pentru a eficientiza această măsurătoare.

Echipamentul și accesoriile de genul bicelor, pintenilor, diferite tipuri de frâuri și zăbale etc. sunt utilizate pentru a trimite calului semnale tactile. Acest tip de echipament trebuie folosit cu grijă și răbdare și nu trebuie niciodată folosit într-un mod forțat ca o măsură coercitivă. Este răspunderea antrenorului sau a călărețului să se asigure că are cunoștințele necesare actualizate referitoare la echipament și accesorii precum și utilizarea corectă a acestora înainte să fie aplicate calului.

10.2 Echipamentul mecanic

Echipamentul mecanic cum ar fi banda de alergare pentru cai sau manejul automatizat sunt folosite în antrenamentul cailor.

Fotografia 21. Cailor trebuie supravegheați în permanență de o persoană competentă când sunt antrenați pe banda de alergare

Acest echipament trebuie menținut în stare bună de funcționare conform instrucțiunilor producătorului. Trebuie să aibă un buton de oprire de urgență și un sistem care să oprească automat echipamentul în situația în care calul cade sau încearcă să se opună. În timpul utilizării echipamentului cailor trebuie supravegheați de o persoană care are abilitatea de a acționa corect într-o situație de urgență.

10.3 Echipamentul de restricționare

În anumite situații se poate să fie nevoie de a restricționa cailor pentru siguranța lor, pentru siguranța altor cai sau chiar siguranța antrenorilor. Un mod de a restricționa calul poate fi de exemplu utilizarea unei iavașale sau a unei boxe de restricționare destinată tratamentului medical veterinar sau utilizarea piedicii prin legarea picioarelor din față la o iapa în timp ce este înseminată natural de un armăsar. Utilizarea acestor accesorii de constrângere trebuie să fie temporară și justificată.

Dacă un cal trebuie restricționat trebuie aplicată cea mai moderată măsură și pentru cât mai puțin timp posibil. Restricționarea nu trebuie să înlocuiască niciodată buna gestionare a calului, antrenamentul sau acomodarea acestuia. Când o procedură este urgentă, din motive de siguranță se recomandă sedarea calului de către medical veterinar. 24

10.4 Păturile pentru cai

În timpul lunilor reci de iarnă se pot folosi păturile de cai rezistente la umezeală și cu funcție de aerisire pentru a-I proteja de condițiile meteo nefavorabile.

Fotografia 22. Cal cu pătura de iarnă

Păturile speciale de vară oferă protecție împotriva insectelor dar nu oferă protecție adecvată împotriva căldurii.

Dacă se utilizează păturile pentru cai acestea trebuie fie potrivite calului respectiv, trebuie verificate zilnic și trebuie să se potrivească temperaturii ambientale.

Trebuie menționat faptul că utilizarea păturilor afectează sistemul de termoreglare natural al calului și trebuie luat în calcul dacă animalul chiar are nevoie de pătură.

11. Caii de muncă

Este universal valabil faptul că tuturor cailor trebuie să li se îndeplinească nevoile de bază și trebuie considerată capacitatea de muncă a animalului. Vă rugăm să revizuiți capitolul 7.12 referitor la bunăstarea cailor de muncă din Codul de Sănătate al Animalului Terestru al OIE (Organizația Mondială pentru Sănătatea Animală) pentru aspectele detaliate ale bunăstării calului de muncă.

Fotografia 23. Cai folosiți în agricultură

12. Caii de sport, agrement, plăcere, turism

Caii sunt folosiți în mai multe contexte diferite, cum ar fi pentru sport, curse de cai, agrement, plăcere, turism și muncă. Indiferent de contextul în care este folosit calul se aplică recomandările acestui ghid.

Când se achiziționează un cal trebuie luat în considerare costul întreținerii acestuia precum și scopul utilizării sale puse în balanță cu competențele persoanei care va folosi calul (și care îl va îngriji, dacă sunt persoane diferite). Este recomandat ca oamenii care nu au experiența necesară în deținerea sau antrenamentul unui cal să se adreseze unui specialist înainte de a achiziționa și a-și asuma responsabilitatea unui cal.

Mai jos puteți regăsi mai multe puncte referitoare la provocările pe care caii sau proprietarii acestora le pot întâlni în activități de sport sau turism.

12.1 Sport

Majoritatea sporturilor (curse de cai, călărie de agrement, atelaj) au standarde de conduită care doresc să asigure bunăstarea cailor în timp ce participă la competiții.

Fotografia 24. Competiție de sărituri.

Fotografia 25. Competiție de atelaje.

Acestea pot include reguli referitoare la echipamentul și accesoriile care pot fi folosite (de exemplu biciul și pintenii), referitoare la antrenament și metodele de corectare din timpul încălzirii și al competiției, la faptul că iepele gestante nu mai au voie să participe în competiții sau în curse de cai precum și referitoare la substanțele sau metodele ilegale (dopajul).

Caii trebuie întotdeauna să fie apți pentru probele competiționale la care sunt înscriși. Niciun cal nu trebuie înscris într-o competiție sau cursă fără a face antrenamente de pregătire înainte pentru ca animalul să fie pregătit atât fizic cât și mental pentru competiție.

12.2 Turism

Caii sunt folosiți în scopuri turistice în mai multe feluri. Acestea ar fi drumeții montane călare, incluzând ducerea turiștilor la puncte de interes turistice cu sau fără ghid, sau cai care trag la trăsură pentru a duce turiștii în tururi de vizitare a obiectivelor turistice, folosiți ca animale de companie etc.

Fotografia 26. Trăsură cu cai folosită în turism.

Turiștii nu au întotdeauna cunoștințe suficiente despre cai pentru a sesiza probleme ale bunăstării acestora, pot considera că bunăstarea calului nu este responsabilitatea lor, sau pot chiar ignora ceea ce observă în neregulă pentru ca își doresc să continue să viziteze obiectivele turistice. De aceea este esențial ca persoanele responsabile de cai să posede cunoștințele necesare, abilitatea precum și bunăvoința de a se asigura că nevoile calului sunt respectate, inclusiv cele de odihnă, apă, hrană, protecție față de condițiile meteo nefavorabile, să beneficieze de echipamentul potrivit și de o îngrijire potrivită a copitelor.

12.2.1 Caii de trăsură

Caii care trag la trăsură muncesc multe ore de cele mai multe ori și parcurg distanțe foarte lungi. Pe timpul zilei când se odihnesc, caii de trăsură trebuie poziționați la umbră sau să aibă acces la un adăpost unde nu ajunge soarele puternic, ploaia sau zăpada, și trebuie să li se pună la dispoziție furaje și apă curată și proaspătă. Trebuie să aibă galeți de apă individuale întrucât gălețile comune de adăpare măresc pericolul de transmitere a bolilor.

În mod ideal harnașamentul strâns pe corp trebuie slăbit sau chiar înlăturat în aceste perioade de odihnă. Trebuie avută grijă ca trăsura să nu fie supraîncărcată și roțile și echipamentele să fie în condiție bună pentru a nu împovăra calul. Greutatea pe care un cal o poate trage depinde de teren, topografie, condiția fizică a calului precum și experiența sa. Este esențial ca tot harnașamentul să fie potrivit pe dimensiunea calului și trăsura să fie echilibrată bine.

13. Mutilările și tunsul

13.1 Tăierea cozii, tunderea, tăierea tendoanelor cozii

Nu se recomandă tăierea cozii și tăierea tendoanelor cozii pentru a modifica poziția cozii. Tăierea cozii cailor trebuie făcută doar din motive medicale. Tunderea mustăților și părului din urechi este de asemenea nerecomandată.

Fotografiile 27 și 28. Tăierea cozii și dangalizarea sunt nerecomandate.

13.2 Alte mutilări

Nu trebuie mutilat în niciun fel calul, cu excepția castrării care trebuie făcută doar de un medic veterinar și doar cu sedare și anestezie locală sau cu anestezie totală și în ambele cazuri castrarea trebuie urmată de administrarea de medicamente analgezice pe termen lung. Dangalizarea nu este recomandată în niciun caz. În cazul în care se face marcarea cu azot lichid, acesta se face doar de un profesionist.

14. Reproducția

14.1 Reproducția responsabilă

Proprietarii de cai trebuie să înțeleagă că este o responsabilitate enormă când aleg să-și reproducă animalul din proprietatea lor și trebuie să analizeze motivul pentru care aleg să îl reproducă în loc să cumpere sau să adopte un cal. Dacă se reproduc prea mulți cai fără un scop anume de utilizare, se va ajunge la un surplus de cai nedorți ceea ce va afecta bunăstarea tuturor cailor săi.

Proprietarii trebuie să analizeze dacă este potrivit să reproducă iapa sau armăsarul lor și să facă tot posibilul să se asigure că urmașii vor fi de calitate și că vor avea caracteristici folositoare. Se poate să nu fie în interesul iepei să fie reproducă. Caii cu afecțiuni ereditare, conformație proastă, temperamente dezagreabile sau cei accidentați nu trebuie reproduși, având în vedere că este foarte posibil ca oricare dintre trăsăturile nedorite să fie transmise descendenților sau ca bunăstarea iepei să fie afectată în timpul gestației. Proprietarii care plănuiesc să vândă orice descendent trebuie să înțeleagă piața cailor precum și costurile și resursele asociate cu reproducerea, și trebuie să fie siguri că vor găsi un proprietar responsabil care să cumpere mânzul după ce acesta este înțărcat.

14.2 Metode de reproducție

Caii nu trebuie reproduși într-o manieră ce le poate provoca suferință. Caii cu afecțiuni ereditare, defecte sau alte trăsături ce pot provoca durere, suferință sau alte defecte descendenților lor nu trebuie folosiți în reproducție. Iepele ce au avut dificultăți la fătare sau care au fătat pui morți nu trebuie folosite la reproducție.

Femelele pot deveni mature din punct de vedere sexual în jurul vârstei de 1,5 sau 2 ani. În orice caz, dacă se reproduce la o vârstă atât de fragedă i se poate compromite creșterea, de aceea nu trebuie reproducă până la împlinirea vârstei minime de trei sau chiar patru ani. Fertilitatea iepelor începe să scadă în jurul vârstei de 15 ani. Trebuie consultat medicul veterinar înainte de reproducerea unei femele mai în vârstă sau orice iapă cu istoric de gestații dificile.

14.3 Fătarea și înțarcarea

Iapa trebuie adusă în mediul în care fătarea va avea loc cu o luna înainte de fătare pentru ca aceasta să își creeze anticorpii necesari în mediul respectiv. Iepele de reproducere trebuie vaccinate întotdeauna în mod regulat în conformitate cu protocolul vaccinurilor pentru a-i crea un nivel suficient de anticorpi. Vaccinarea împotriva herpesului tipul 1 și 4 trebuie luată în considerare în funcție de situația din zona unde sunt ținute caii. Anticorpii sunt transferați către mânz prin colostru (laptele bogat în anticorpi ce trebuie supt imediat după fătare).

Fotografiile 29 și 30. Mânjii trebuie să bea colostrul în câteva ore de la naștere și trebuie să li se ofere posibilitatea de a ieși în padocul exterior sau pe pășune din prima zi de viață.

Colostrul protejează mânzul de posibili agenți patogeni din mediu. Așadar este vital ca mânzul să bea laptele mamei sale în primele ore de la fătare. Dacă acest lucru nu este posibil, de exemplu din cauza unei probleme cu iapa, trebuie cerut imediat sfatul medicului veterinar.

Complicațiile la fătare reprezintă o urgență medicală veterinară: fătarea trebuie monitorizată pentru a verifica etapele normale de fătare și dacă sunt observate anomalii în timpul fătării trebuie chemat medicul veterinar.

Dacă mânzul nu este fătat afară pe pășune, iapa și mânzul trebuie scoși afară din prima zi. Trebuie avut grijă ca gardul să fie vizibil pentru mânz, iar gardurile electrice nu sunt potrivite pentru că nu sunt vizibile pentru mânz, așadar trebuie găsite metode alternative. Înălțimea mînzului trebuie luată în considerare pentru a garanta siguranța gardului.

Înțarcarea este o experiență stresantă atât pentru mânz cât și pentru iapă așadar trebuie făcută în așa fel încât să se micșoreze pe cât posibil stresul. Răspunsurile la stres par să fie mai mici în cazurile în care mânjii sunt înțărcați în mod gradual și atunci când li se permite contactul social cu alți mânji și cai adulți.

Caii domestici sunt deseori înțărcați prematur în comparație cu cei înțărcați natural în jurul vârstei de 10-11 luni. Este preferabil că înțarcarea să nu aibă loc înainte de împlinirea vârstei de 6 luni. După înțarcare mânzul trebuie să stea într-un grup de cai și preferabil ca acel grup să conțină cel puțin un cal adult.

15. Evaluarea bunăstării cailor

Proprietarii de cai, antrenorii sau îngrijitorii ar putea să își dorească să le fie evaluată bunăstarea cailor aflați în îngrijirea lor. S-a creat un protocol pentru aceasta evaluare ([Protocolul de Evaluare a Bunăstării Cailor dezvoltat de AWIN](#)). Este important de menționat că folosirea corectă a acestui protocol depinde de evaluatori competenți. De asemenea este important de menționat faptul că o evaluare de acest gen nu poate înlocui inspecția zilnică sau examenul clinic, atunci când sunt suspectate sau identificate răni sau afecțiuni.

16. MOTIVE PENTRU ÎNCETAREA DIN VIAȚĂ A ANIMALULUI

Cu toate că un număr mic de cai încetează din viață din motive naturale sau accidente, majoritatea proprietarilor de cai vor fi nevoiți la un moment dat să ia o decizie dificilă de a pune capăt vieții calului lor.

Cele două posibilități pentru a face acest lucru sunt omorârea sau abatorizarea. Abatorizarea este o soluție în majoritatea țărilor europene, exceptând cazurile în care calul a fost declarat impropriu consumului uman. Acest detaliu va fi menționat în pașaportul calului (vezi capitolul 7.2 Identificarea și înregistrarea). Omorârea are de obicei loc pe proprietatea unde este ținut calul, pe când abatorizarea implică transportul pe o distanță mai scurtă sau mai lungă și poate chiar implica vânzarea în cadrul unui târg. Înainte de a lua decizia de abatorizare, este necesar să fie evaluată starea calului pentru a stabili dacă acesta rezistă călătoriei până la abator. Mai mult, din motive de bunăstare a cailor pentru abatorizare trebuie evitată sau limitată pe cât posibil călătoria pe distanțe lungi până la abator.

Omorârea trebuie făcută doar când calul suferă și nu răspunde la tratamentul medical, sau când calul suferă de o afecțiune cronică și incurabilă care îi provoacă durere sau suferință.

Un cal nu trebuie în niciun caz părăsit sau abandonat să sufere până la moarte.

Anexa 1

Glosar

În scopul acestui ghid sunt folosite următoarele definiții:

- a) **Un semnal olfactiv** înseamnă un semnal chimic primit de sistemul olfactiv și care reprezintă un semnal primit prin nas
- b) **Piedica** înseamnă un dispozitiv care limitează capacitatea de mișcare a cailor. De obicei consistă în două curele de piele legate în jurul picioarelor calului și legate între ele de un lanț scurt sau o frânghie scurtă. Când se utilizează pe pășune, piedicile sunt prinse de chișița picioarelor din față ale calului, permițând calului să se miște foarte încet sau pe distanțe foarte scurte. Piedicile se mai pot folosi și ca echipament de restricționare pentru a preveni ca o iapă să încerce să lovească armăsarul în timpul reproducției naturale. În această situație se poziționează pe chișița sau jaretul iepei cu o frânghie, care trece printre picioarele din față și este prinsă de o chingă plasată în jurul gâtului iepei.
- c) **Priponire** înseamnă legarea calului cu o frânghie lungă sau lanț pe pășune pentru a preveni fuga acestuia pe o pășune fără gard. Priponul este legat de căpăstru sau de gâtul calului la un capăt și de un țărnuș bătut în pământ la celălalt capăt.
- d) **Padoc** înseamnă un țarc unde caii sunt scoși afară pentru antrenament și poate fi cu sau fără iarbă.
- e) **Pășune** înseamnă o zonă de pământ cu iarbă de unde caii își satisfac parțial sau total nevoia de hrană, în funcție de timpul petrecut pe pășune și de calitatea ierbii.
- f) **Biosecuritate** înseamnă un set de practici folosite pentru a preveni introducerea organismelor infecțioase într-un grup de cai precum și transmiterea între animale.
- g) **Omorârea** înseamnă procesul de a ucide în mod intenționat, provocându-i-se decesul animalului, inclusiv abatorizarea, care înseamnă uciderea unui animal pentru consumul uman.
- h) **Separarea cauzată de un accident** înseamnă separarea fizică și temporară a unui cal pentru a preveni traumatisme ulterioare cauzate de contactul cu alți cai și ținerea separată a calului pentru a se odihni. Pentru a preveni stresul mental în această situație, calul trebuie să poată vedea, auzi și, dacă este posibil să aibă contact parțial cu alți cai.
- i) **Carantina** înseamnă o perioadă de timp în care animalul care poate suferi de o boală este ținut departe de celelalte animale pentru a nu răspândi boala respectivă.

Evaluarea stării corporale

Sursa: AWIN, 2015. Protocolul AWIN de evaluare a bunăstării cailor. Doi:
10.13130/AWIN HORSES 2015

Evaluarea stării corporale este o metodă standardizată de evaluare a cantității de grăsime din corpul unui cal. Condiția corporală poate fi afectată de o varietate de factori cum ar fi accesul la hrană, activitățile de reproducție, vremea, performanța sau activitatea de muncă, paraziții, problemele dentare și metodele de hrănire.

Evaluarea (individuală)

Începeți prin a inspecta calul dintr-o parte și evaluați grăsimea/musculatura din zona gâtului, coastelor, spatelui, abdomenului și pelvisului. De la o distanță sigură poziționat în spatele calului evaluați depozitele de grăsime din jurul coccisului / vertebra caudala a calului, evaluați forma crupei, vizibilitatea coloanei vertebrale și a osului coxal.

Punctajul

Folosiți sistemul de evaluare corporală al lui Carrol și Huntington (1988 Equine vet j, 20(1) 41-45) cu o scară de la 1 la 5. Acest sistem se folosește la toate rasele și în toate scopurile de utilizare a cailor.

afundată,

Scorul 1

Gât: slăbit și îngust la bază.

Spatele și coastele: ușor vizibile, șira spinării proeminentă și pielea afundată pe ambele părți.

Pelvis: pelvis și crupă proeminente, pielea de pe crupa cavitate adâncă sub coadă.

Scorul 2

Gât: îngust dar ferm

Spatele și coastele: coaste abia vizibile, șira spinării acoperită dar se poate simți la atingere

Pelvis: crupa plată pe ambele părți ale șirei spinării, bine definite, puțină grăsime, cavitate mică sub coadă.

Scorul 3

Gât: fără creastă (cu excepția armăsarilor), gât ferm.

Spatele și coastele: coastele acoperite și care se simt ușor la atingere, șanțul nu este prezent pe suprafața spatelui, șira spinării bine acoperită, dar care se simte ușor la atingere.

Pelvis: acoperit de grăsime și rotunjit, niciun șanț, pelvisul ușor de simțit la atingere.

Scorul 4

Gât: creastă ușoară, lată și fermă

Spatele și coastele: coastele bine acoperite

Pelvis: șanț până la baza cozii, pelvis acoperit ușor de grăsime, necesită presiune pentru a fi simțit la atingere

Scorul 5

Gât: creastă marcată, foarte lată și fermă, pliuri de grăsime

Spatele și coastele: coastele adâncite, nu pot fi simțite, șanț adânc pe spate, spate lat și neted.

Pelvis: șanț adânc la baza cozii, piele întinsă, pelvis îngropat, nu poate fi simțit la atingere.

Pentru mai multe informații vezi: <http://www.worldhorsewelfare.org/Right-Weight>.